

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantium**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 7. Explicatio horum verborum: Attingis à fine usque ad finem
fortiter, & disponis omnia suaviter,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](#)

TRACTATUS PRIMUS

¹⁴ *pro cito & cedimere mundum potuerint, ac filius. Quia quidem rationes etiam faciunt, ut ad ipsum potius vocem diligamus, quam ad Patrem aut Spiritum Sanctum. Has veo rationes breviter percurramus, licet alibi rerum meminerimus.*

R. 10. Peccatum. Protoplasto commisisti, cui ut remedium Incarnatio ordinabatur. Peccarit enim primus homo appetendo scientiam boni & malorum. Serpente promisam: congruum ergo erat, ut per Verbum veras Sapientias, & per illum in qua thesauri scientias sunt reconditi, homo reduceretur in Deum, qui per inordinatum appetitum scientia recesserat a Deo. Cum ergo ruinae occasione dederit appetitus scientiae & similitudinis Dei, quae spectat ad filium: id est filius

venit, utilam ruinam repararet, quod dicere cum

Jona: Si proper me orata est tempus, mittite me in mare. Hanc rationem affect, & explicat Sanctus Bernardus. Itaque, Sapientia qua ex ore Altissimi prodit aeterno, in tempore venit, ut satisfaciat pro insuffientia & peccato, quod prodit ex ore primi hominis de ligamine scientiae comedentis. Propter damnum ligam scientiae boni & malorum, lignum veras sapientias & scientias salutis, adeo modo in medio nostrum. Parentes nostri ex superbia insipienti appetitum divinitatem, ex exco profundo serpentis: Eritis sicut Dei. Nobis vero postea eius ex humilitate sapienter idem appetitus, divinitatis sua: confortior imperit filius ex vero profundo & profusione bonitatis sue, dum nobiscum convervari in carne dignatur.

Secunda defumitur ex eo quod homo ad imaginem Dei conditus, hanc imaginem deformarat, imaginem peccati superinducens, characterem Satanae.

Congruum ergo fuit, ut verbum quod est imago Patris ac figura & character substantiae eius, veniret;

& sic imago imagini succurset, primitivumque decorem, velut figillo iterum imprefeo, renovaret.

S. Ambro. Hac est ratio S. Ambrosii dicentes: Verbum Dei ad ips. 11.8. eum qui est ad imaginem, id est, ad hominem venit: & quis in imagine erit, qui est ad imaginem Iesu, ut iterum signes, iterum conformat.

Resp. 3. 2. Tertia est S. Thome, qua ex eo defumitur, quod si

p. 2. 3. 8. nis incarnationis sit adimplatio predefinitionis eorum scilicet quod praordina sunt ad hereditatem coelestem, que non debetur nisi filiis. Congruum ergo fuit, ut per eum qui est filius naturaliter participarent similitudinem huius filiationis per adoptionem. & ut per eum ad hereditatem filii adipisci reducerentur. Veni ergo filius aeterni Patris

& dedit paternitatem filios Dei fieri, ha qui credunt in nomine eius, qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo natissimum. Hoc est, dedit nobis hanc dignitatem & excellitatem, & per fidem & baptismum, per spiritualem generationem gratiae, longe sublimiorē habemus generationem, quam qua sit ex sanguine carnem diversi fuisse, & ex voluntate seu concepti generatione virtutis & mulieris: dedit generationem scilicet

et planum divinam, quia ex Deo nascimur, quam & filio divina in nobis consequitur. Quamquidem filiationem si conservaverimus (cujus rei protestat dedit, quia eam nobis nemo auferre potest, nisi nos ipsi eam abiciamus, & ei renunciemus) certe etiam hereditatem aeternam eandem cum ipso allequemur. O magna benevolentia! inquit Sanctus Ambrosius. Vnde tu natus es. Et noluit manere natus, non timuit habere cohorte, quia hereditas ejus non sit angustia, sed eum multi possessorum. Ad hunc itaque finem venit ut ad hereditatem illam deducetur filios adoptivos, fratres jam suos. Et ad hoc factus est filius hominis, ut filios hominum faceret filios Dei non solum in nomine sed etiam vera divinitate participatione.

Quarta est Divi Damasceni, qua ex eo defumitur Resp. 4. quod homo per Verbum est factus, et enim Verbum Oras. 1. de exemplar & Sapientia, per quam facta sunt omnia. Natus. Congruum ergo fuit, ut per eandem Sapientiam incarnatam omnia instauraretur, & ad excellentiorem dignitatem promoverentur. Unde dicit Apolos. Ephes. 1. lus. Propositus Pater in ipso inflavare omnia, fratre que in Encirri, celo, fratre que in terris. Etenim, interprete S. Augustini. c. 62. non Per ipsum instaurantur quae in celis, dum quod in Angelis ipsum est ex hominibus redditur, & que in terris, dum homines a veritate corruptionis renoniantur, & restaurantur ad vitam aeternam. Hanc itaque hominis separationem, & in ipso Universi restaurationem, fieri per Verbum & Sapientiam Patris incarnatam decebat, per quam omnia primitus portet facta erant. Sol enim Artifex per primum conceptum suum, per primum exemplar in morte, opus suum relatare. Quapropter ad Sapientiam aeternam merito in clamamus. O Sapientia quae ex ore Altissimi prodit, non solum processione aeterna, quia ab aeterno Verbum. Te suum Pater loquitur; sed & initio temporis, quando ipse dixit, Et per te facta sunt omnia. Et sine factum est nihil, quod factum est. Venientiam nunc in mediis temporis, ut per te restaurantur omnia, quae per peccatum hominis corrupta sunt vel dilapsa. Venit, o Sapientia, quia tu es exemplar perfectissimum in aeterni Patris mente, per quod prout opus suum in integrum restituere, & restaurare.

Porro id jam nobis latius explicandum est, quomodo omnia per Sapientiam a Patre instaurantur & perficiantur, quod in subsequentibus verbis indicatur.

Attingens a fine usque ad finem fortiter, & diffondere omnia suavitate.

LECTIO VII

D Secunda Parte

Astingens a fine usque ad finem fortiter, & diffondere omnia suavitate.

*No*tiissimum est ex Scripturis, Patrem aeternum per Verbum & Sapientiam omnia condidisse

dilisse, conservare, regere, ordinare, & ad finis suos perducere suaviter & fortiter: hoc est, sine violencia & tamen efficaciter. Quia scilicet operatur in eis non solum motum, sed & modum naturae congruum, ut effectum suum unumquodque suaviter producat, & finem suam aequaliter. Et hec Sapientia operatio nota est, non solum in naturalibus, sed & maximè in supernaturalibus, non solum in esse natura, sed potissimum in esse gratiae ubi & virtus & suavitatis ejus maxime elucet. O si peccatum comprehendere cum omnibus sanctis, quia si laxitudo & longitudo, sublimitas & profunditas Sapientie huic! Latitudo ejus excitatione cognoscitur; Longitudo ex conservatione rerum creatarum; Altitudo ex operere redemptionis; Profunditas ex providentia & prædestinatione. Sed paucis differamus, quomodo attingat anima usque ad finem in rebus naturalibus; ac deinde quomodo illi rebus supernaturalibus.

Quomodo Primo igitur, quod spectat ad rerum naturalium creationem, ordinacionem, conservationem, mortificatio-
Sapientia attingat fina sua quae de se Sapientia eloquitur. Priori qui-
omnia à dem loco sic dicit: Quando preparabat celos aeternos,
quando erat a deo & gyro vallebat abyssos, quando do-
cens firmabat sursum, & liberabat fontes aquarum. Quan-
do circumdabat maris terrarum fundum, & legem pone-
bat aquae ne transirent homines, quando appetebat
Prov. 8. fundabar terram. Cum eo eram cuncte componentes, &
debetabar per singulos dies, ludentem et omni tempore,
ludens in orbis terrarum. Nempe de Sapientia Dei
creata fuit, tanquam idea Architekti, quam
ante omnia opus est in mente ipsius eius, ut in evi-
deat omnium factorum rationes, numerum, &
mensuram. Sic ergo fuit Sapientia in mente Dei,
præcedens omnibus aeterno Deinde secundum illam
operatus & in tempore, & effudit illam super omnia
opera sua, quia in illis omnibus Dei Sapientia mirabiliter relucet, & quoniam perfectio opera, & magis admiranda Sapientia in celo, luna, stellis, in ele-
mentis, admirabilis resplendit. Dei Sapientia, multo
magis in hominibus & angelis. Posterior Iesus si-
tum: Ego fui in oriente in calu lumine trahiens, &
sicut nebula omnem terram obesi. Hoc factum est
primo die, quando tenebre erant superficies abyssi, &
lumen quiposi lumen creatum fecit diei
succedere noctem, quæ velut nebula caligine or-
naret terram sui temporis obtegit. Addit: Gyrum
solis circum viu folia, & profundum abyssi genera, &
in statibus maris ambozari, & in omnem terram steti.
His omnibus indicat Sapientia, se semper ab initio
omnia superiora & inferiora moderatam fuisse:
nihilque esse adeo alium aut profundum, latum
vel amplum, ad quod ipsa non pertinet, it circando, re-
gendo, disponendo.

Iaque, & Sapientia à fine usque ad finem pertinente
Omnia suaviter disponente, provenit ordo ille Hier-
archicus in Angelis, ordo ille resplendens in colis
in Sole, luna, & stellis, que dicuntur in Scriptura,

Militia Cœli, quasi acies ordinata Dei. Ab illa pro-
venit subordinatio illa & qualitatum variegata te-
peries in elementis, diversitas & pulchritudo tan-
tum planis, arboribus, & vegetabilibus, cum co-
cunditate coniuncta, ut unumquodque fructum pro-
ducens arringat & cum fium. Ab illa est varietas il-
la speciei in animalibus, ac in corpore hominis a-
liorumque animalium tanta membrorum, arte-
riarum, nervorum, muscularum, venarum ordinata
series in anima vero, potentiarum diversitas, in in-
tellicibili, voluntate, memoria, quibus relucet Imago
Dei. Addit, quod omnia disposeretur in numero, 2. cap. 13.
pondere & mensura. Et hic est Sapor, quo conditiv
omnia Deus, ut ex sapore cognoscamus, quam
sapida sit ipsa Sapientia, & quam amabilis & deside-
rabilis. Res minorum creatae omnes certant habent
mensuram, certum numerum, certum pondus. Tum
ut distinguantur à Deo; qui non habet mensuram,
quia est immensus, nec numerum, quia est summe u-
nus & simplex quis ad essentiamque pondus, quia e-
ius aeternum & pretium superat omnem estimationem & pretium. Tum ut bona & pulchra sint. Videlicet Gen. 1.
Cuncta que fecerat, & erant valida bona. Habent igitur
cuncte res eam mensuram que necessaria est ad
finem consequendum, cuius gratia facta sunt: nec
potest illam mensuram aliquid addi vel detrahi, quin res
deformis, vel iniuriosas, per hoc minus bona reddi-
tur, dicente Ecclesiast. Cuncta fecit Deus bona in tem-
pore suo, nesciimus eis quae quam addere, vel detrac-
hare, que fecit Deus ut timeatur. Ccelo dedit mensuram
amplissimam, quoniam omnia in inferiora ambitu
suo complecti debet. Aet. minorum quam Ccelo,
sed maiorem quam terra & aqua, que uiam glo-
bum efficiunt & ab aere undique continentur. Ele-
phantio maximam corporis mensuram dedit, ut onera
maxima & iugis turres hominibus referas portaret.
Equum paulo minorum fecit, ad unum equitem fe-
rendum Ayriculas minutus fecit, ut in ramis arborum res creata
nidum suspenderet possent. Apes & formicas minu-
tissimas, ut in foraminibus vel alveariorum vel terre
habent delitescerent. Idem de numero dicere possimus, menuram,
quodres in tali numero fecerit Deus, qui nesciamus
foret ad finem consequendum, cuius gratia facta
sunt. Unum creavit Solem, quia ad illustrandam ro-
tam terrarum satis erat. Lunam unam, quia ad no-
ctem illuminandam sat erat. Stellas plurimas, ad
pulchritudinem; & ut cum sol & luna absent, tene-
bras noctis utcumque discurrent. Adde quod singu-
lis rebus numerum partium constituit, qui nec aug-
ri, nec minus potest. Sic dedit homini duos oculos, partium
duas aures, duas manus, duos pedes, narium, os, pectus
caput unum, & res pulcherrima homo est. Si vero in-
vertas ordinem, & homini unum oculum, duos na-
sos, unam aurem, duo ora, unam manum, unum pedem,
duo pectora, duo capita ponas, nihil fedius aut
iniuriosus. Denique pondus, id est, estimationem Deus
uniuersique rei attribuit, quam ejus natura requirebat
Nomine vero ponderis, sive pretij, intellige qua-
lita-

litates, quæ bonas res & pretiosas reddunt. Hec enim tria res omnes perficiunt. Numerus partium qui necessarius est, ut nulla omnino desit; com- mensuratio, i.e. apta proportio partium; denique qualitates internæ & externe, ut coloris suavitatis in exteriori superficie corporis, & virtus interna, quæ ad actiones varias utilis vel necessaria est. Sic ergo à fini usque ad finem attingit Sapientia, & disponit omnia suaviter in rebus maximis, & in rebus minimis: ut etiam in minimo grano fe- minis virtutem inferat producendi radicem, triticum, ramum, folia, fructus maximarum abo- rum; ut & tribuat apicula tantam indultriam & soletatem, cum tanta utilitate, ut dicat Sapiens, *Brevius in volatilibus apud initium dulcorum fructus eius.* Et hæc quidem dicta sufficiunt, ut intelligatur quomodo Sapientia omnia moderetur, quantum ad esse naturæ.

Verbum Dei super natu- ralia sua- viter dis- ponit.

2. Sapientia attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter, non solum in ordine naturæ, sed & in rebus supernaturabilibus, in ordine gratia. Patet id in efficacia illa & suavita- te, quam ostendit in procuranda electorum salutem, ut ipsi finem suum atquequantur, juxta propositum p̄fissimæ voluntatis sue immutabilem. A fine enim usque ad finem attingit, aliozæne usque in æternum, à predefinitione æternæ usque ad glorifica- tionem æternam, illos deducit varijs auxilijs gratia efficacissimis, nulli tamen violentijs. Adducit eos ad se, & ad finem à se præfixum definit, vocando, al- liciendo, monendo, illuminando, delectando, corripiendo, interius loquendo ad cor, terendo, docendo, & infinitis alijs vijs quas ipsa sola novit Sapientia. Nemini tamen violentiam inferendo, quia si exparet sua fortiter agit & efficaciter, ex parte tamen liberioribz suavitate & congrue eis liberati. Nempe ita suaviter cor emollit, ut eius gratia etiam à duto corde non recipiat: Trahit ipsa cor, sed non invitum trahit. Trahit enim a moore, trahit voluntate, trahit voluptate. Tractus iste nequaquam est violenter, quia sit in fune culta.

Offic. II.

Trag. 26. Adam in Vim culu charabato: hoc est, sit per sumulos proportionatos cordi humano, cum quadam delegatione interiori, noncum aliqua violentia. Quod similitudine quadam declarat Sanctus Au- gustinus. Ramum veridem ostendit ovi, nunc vero, & trahit, & quod currit trahit, amando rebibi- tur eorū in vinculo trahitur. Quapropter etiam spō- sa in Cantico suis dicit: *Trahi me post te, curram, non tamquam mancipium invictum, non tamquam cur- rus inanimatus, sed curramus, quasi attracta in odorem unguentorum tuorum.* An odor unguentorum vim inferit? Nonne suavitate delectabilis attrahit? Sic & Sapientia attrahit electos odore suave-olenis grana; & illos infallibiliter in finem suam transmittit efficacia suavi, suavitate efficaci. Idque fit tam variis mo- dis & viis, ut in illius rei confederatione exclamare cogatur Apostolus. *O absundo sapientia & scientia*

Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius! & in- vestigabiles via ejus! Aliæ via Paulum ad se trahit, alia via Petrum, Paulum per vocem & lucem vocat. Pe- trum per galum cantantem, & oculum respicientem a peccato revocat. Alia via Magdalenan ad se allicit lacrymantem, alia via Samarianam, quam vite si- tientem. Alia via educit Mathéum sedentem ince- lonio. Aliæ via Latronem pendente in patibulo. Alia via ad se convertit Mariam Ægyptianam, libidi- nis luto, alia Thaidem vel Pelagianam, que suu mere- tricio & profitibulo.

Interim hos omnes è peccato educens, & per vias sibi nojas ducens, ad finem definitum infallibiliter perduxit Sapientia, attingens fortiter disponens suaviter omnia que corum salutem concernebant. In- dicamus, inquit Sapiens, *Obstinasti omnia, in qua via lux habites, & membrarum quæ sit locus: ut duces u- numquaque ad terminos tuos.* & intelligas sensitas do- nus ejus. Utique, solus Sapientia divinæ est, id intel- ligere, solanovit via suas invictabiles, per quas spargit lucem & astum divini amoris in corda prius Candi- tenebrae & fugida. Sola novit vias, per quas certior & My- sticæ, ad exterritum suis domum perducit.

Adde, quod Sapientia ita fortiter & suaviter disponit omnia pro electis, ut quecumque sis, ac- cident, verrantur in eorum profectum. *Sicut enim omnia quod diligenter Deum omnia cooperantur in bonum, verius ha- biunt secundum propriam vocatiunem sancti.* Omnia, inquam, tam adversa quam prospera, dolor, mor- bi, mors, tentationes, persecutions, dæmon, Inser- num, quis, quipla peccata. Quia tēla Sancto Augusti. *Prædefinitionis, ex eaju humiliores, cautoles, & forven- tiros rejugem.* Attingit ergo Sapientia à fine usque ad finem, quia teste Apostolo. *Quos præseruit & pra- destinavit, hos & vocavit.* & quos vocationis, hos & gratia, iusti- ficiavit, quos auitem inserviavit, illos & glorifica Rom. 8.

Denique attingit à fine usque ad finem. Nam per Sapientiam sanari sunt, quicumque placuerint. *Sap. 9.* Domine à principio anguiti plic Sapiens. Audi spe- cialius.

3. *Hæc illum quiprimus formatus est à Deo Pa- ter orbis terrarum, eum solus efficeret creatus custodire.* & *Sap. 10.* educit illum a delito suo, & dedit illi virtutem con- nendi omnia, sub imperio celicet suo. Ab hac ut recessit Gen. 4. *Cum in iustitia in tra sua, per iram homicidij fraternalis deperit.*

2. *Cum aqua deterret terram, sonoris iterum, San- gen. 7. pienia per contemptibile lignum, iustum Noe habet.* & 8.

3. *Hæc in consensu superbia cum se nationes ex- tulissent, servit iustum Abram.* & *conservavit sine guarda Deo,* & in filiis misericordiam fortis custodi- vit, sive promissionem consonantem de potestate innu- mera.

4. *Hæc iustum Lotus à poreuntibus impiis libera- viit, descendente igne in Peneapolim, quibus in seismo- vium*

nium nequitie sumigabunda constat terra, & incerto tempore, id est intempestivis fructibus habentes arboreis, & incredibili, sive incredula anime memoria sicut signum, id est simulacrum & stans salta.

5. Hoc profugum ire fratris justum Iacob deduxit per vias regias, & offendit illi regnum Dei in ratione scula mystica, & dedit illi scientiam ardorem, & cunctodivit eum ab iniuria, & a se daturibus tuaavibus illum, ab Esau scilicet & Laban, & certam forte dedit illi us vinceret, lucans cum Angelo; & sciret quoniam omnium poterior est sapientia.

6. Hac vendidit justum Ioseph non dereliquit in vinculis, sed descendit cum eo in foream, donec afferret illi sceptrum regni, & daret illipotentiam aduersus eos qui eum deprimebant: & mendaces offendit qui machilaruerunt illum, & dedit illi claritatem eternam.

7. Hec populum iustum Hebraeorum liberavit a nationibus Aegyptiorum, que illum deprimebant. Et intravit in animam servi Dei Moysis, & fecerit contra Reges horrendos in portentis & signis.

8. Et reddidit iusta mercenari laborum suorum, Ioseph scilicet Aegyptius, & deduxit eos in via mirabilis, & fuit illis in velamento dieris, & in luce stellarum noctis; & transfluit eos per mare rubrum, inimicos autem illorum demorunt in mari.

9. Et decantaverunt Domine nomen sanctum tuum, & videlicet manum tuam laudaverunt pariter: quoniam Sapientia aperuit os mortorum, & linguis infanticum fecit discetas; quia qui prius non audiebant loqui pueri, imperitissimenter illos, etiam laudes tuas infonabant. Sap. Cap. 10. Ex quibus omnibus deducitur quomodo a principio facilius habuerit Sapientia erga electos, attingens fructus, & disponens suaviter omnia quae eos concernebant. Ergo merito invocatur illa ut venias, dirigaris, deducaris, & viam prudentiam nos edoceras.

LECTIO VIII.

De Tertia parte.

Veni ad docendum nos viam prudentie.

HOMINES huius facilius cacei & imprudentes per varias ambulantes vias, sed obliquas distortas, & incurias: ideoque non tam procedere censentur, ut ad metam & terminum via pertingant, quam in circuitu exerrare, impingere, corrue. Quanvis id ipsi vix advertebant, complacentes sibi in cronicō itinere, quasi in recto. Unde verum est hic illud Sapientis: *Esi via qua videtur homini recta, & novissima eius ducunt ad mortem.* Nempe, plerique per philauteum vitium, facile quodam obductos habent oculos, sibique placentes suam vivendi rationem approbat, cum illa an fractibus plena eos ad praeceptum dueat, & interitum. Hoc illi fero agnoscere, qui apud Saram impietatem dicunt gementes: *Ergo erravimus a via veritatis.* & iustitiae lumen non luxus nobis, & sol intelligentia, Sapientia non est ortus nobis. Lassiti sumus in via iniqui-

Rational. Evang.
Prov. 14. Summa multo-
summa.

tatis & perditio[nis], & ambulavimus vias difficiles, viam autem Domini ignoravimus. Via unica improborum difficultis est, quia luosa in luxuriosis, temerosa in iracundis, spinosa in avaris, petrosa in de-tractoriis, cavernosa in simulatoribus, montuosa in superbus, inqua Hugo Cardinalis. Plerique etiam hominem prudentiam quidem amant, & exquirunt, sed prudentiam illam que est de terra, de quibus Baruch: *Fili Agar qui exquirunt prudentiam que de terra est;* Baruc. 3. negotiatoris terrena, & Theman (est Civitas Idumea) fabulatoris, & exquistores prudentie & intelligentie: etiam autem sapientie neferioris, neque commemorati sunt nemoris eius. Quali dicit: *Multifun inter filios Agar, inter Obnanae & Idunae,* qui profundunt vel operam dant Sapientie & prudentie mundanae, in mercimonii, in negotiatione, in rebus nauticis & astrologiis, in Philosophia terrena, & fabulis Poetarum; tamen viam verae sapientie & prudentie necierunt, quin immo eam neglexerunt. Sic solent oculati & sapientes esse filii hominum in rebus faciliis, & ceci & insipientes in rebus Dei. Prudentiam quae de terrae, & ceterantur, eam qua de Ccelo est, infecuntur.

Prudens erat Achitophel, confilico suo & prudentia Reges & Principes moderans, felici successu bella & ceteraque aperiuit etiam in discrimine disponere gnuarus. Sed prudentius est de terra; Regum terrae negotiorum apparuit: at in negotio celum aeternamque salutem concernente, infatuata est, & dispergit. Nam fatus confilico, propria manu parato suspedio, infelixiter, & aeternum perire. Prudens quoque ille videbatur Evangelio, qui folcri labore praverat de annona copiosa domum sua: unde jam seipsum ad quietem, & genitiae dies exhortans, dicebat. *Anima, habes multa dona posita in annos plurimos, requiece, bibe, comeat, epuare.* Sed dicitur ei: *Stultus hac nocte repente animam suam a te, & qua parasti, cuius erunt?* Sic est qui sibi thesauros, & non est in Deum dives. Haec nimur est prudentia, de qua Dominus: *Filius hujus seculorum prudenter, sunt filii lucu, in generatione Lue. 16, sua.* Haec non est prudentia spiritus quae est vita & pax; sed prudentia carnis, quae inimica est Deo. Huius viam multi norunt, & fecerunt; sibus viam negligunt, vel asperguntur. De hac utraque prudentia agens S. Greg. sic ait: Prudentia carnis, id est sapientia huius mundi est, cor machinationibus tegere, sensum verbis velare: quae falsa sunt vera ostendere, que vera sunt fallacia demonstrare: honorum culmina querere, adeptam temporalis glorie, vanitate gaudere, irrogare ab aliis mala multipliciter via prudenter: cum vires suppetunt nullis resistentibus cedere: cum virtutis possibiliter deest, quicquid exceptum per malitiam non valet, hoc in pacifica bonitate spiritus simulare. Prudentia vero spiritus, id est, iustorum sapientia est, nihil per offensiones fingere, sensum verbis aperire, vera ut fuit diligere, falsa evitare, bona gratis exhibere, malam libentiam tolerare, quam facere, nullam injuriæ ultionem querere, pro veritate contumelias pati, lucrum putare.

2. Reg. 17.

Lib. 10.

Mar. c. 1.